

BÖLÜM -17

Çöp ve Biriktirme Kutuları Çiçek kasaları Ağaç Altı Izgaralar Çeşme ve Reklam Panoları

1. Çöp ve biriktirme kutuları

Kentlerimizin artan nüfusu açık ve yeşil alanların kullanım yoğunluğunu arttırmakta, yaya yolları ile meydanların kirletilmesi önemli boyutları ulaşmaktadır. Özellikle son yıllardaki hazır yiyecek ve içecek oranındaki artış kamuya açık alanlarda çöp kutularının önemini ortaya koyarak kullanım alanlarını çoğaltmaktadır.

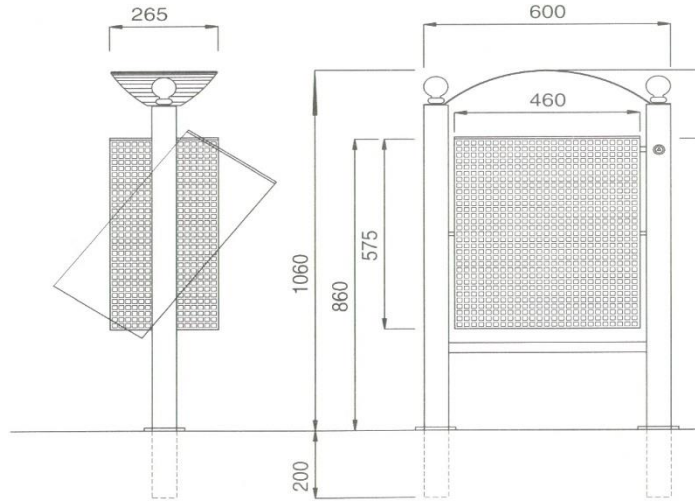
Bu yapı çöp kutularının dış mekan kullanım birimleri ve yaya sirkülasyonu ile doğrudan ilişkili olacak şekilde planlanması zorunluluğunu ortaya çıkartmaktadır.

- Diğer peyzaj elemanlarıyla fonksiyonel uyum içinde bulunmalıdır.
- Her yaşta insanın rahatlıkla kullanabileceği yüksekli ve boyutta olmalı,
- Kentsel çevrenin bir elemanı olarak hissedilebilir olmalıdır.
- Kentsel açık ve yeşil alanlarla bütünlük sağlayabilmelidir.
- Konstrüksiyonel yapı itibarıyla basit, sağlam, bakımı ve kullanışı kolay olmalıdır.
- Dayanıklı ve yanmaz yapıda olmalıdır.
- İçinde biriken çöpün rahatlıkla boşaltılabilir olması,
- Çöplerin uçmasını, hayvan ve kuşların yaklaşmasını ve zararlarını önleyecek özellikte olmalıdır.

1.1. Çöp kutusu çeşitleri

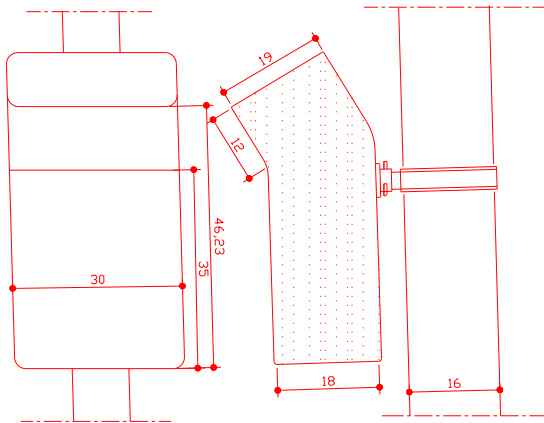
1.1.1. Zemine bağlı çöp kutuları.

Zemine bağlı çöp kutuları zeminle olan bağlantısı flanş ya da ankraj olabilir. Bu tip çöp elemanları yerine sabit olabileceği gibi hareketli de olabilirler.

Şekil 1: Zemine bağlı çöp kutusu.

1.1.2. Direğe bağlı çöp kutuları

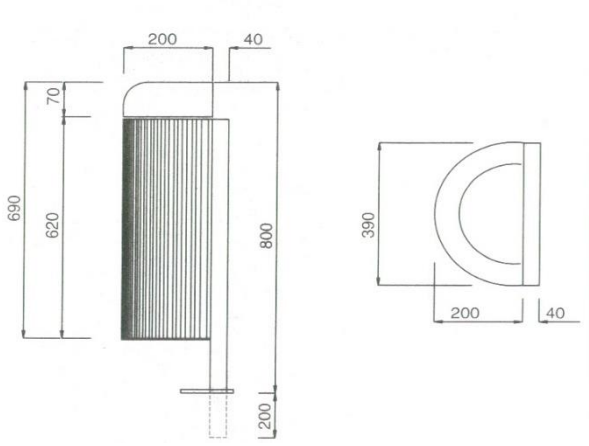

Şekil 2: Direğe bağlı çöp kutusu

Direğe bağlanmış çöp kutuları sabittirler ve yerleri değiştirilmez. İçerisindeki çöpün kolaylıkla boşaltılması için;

- Alt kısmı açılır
- Döndürülebilir
- Öne katlanır biçimde yapılmaktadırlar.

1.1.3. Duvara monte edilen çöp kutuları

Şekil 3: Duvara monte çöp kutuları

Direğe monte edilmiş çöp kutuları ile aynı özelliklerde yapılırlar.

1.1.4. Büyük hacimli çöp kutuları

Büyük çöp toplama elemanları genel çöplerin toplanması ya da özelliklerine göre ayrıştırılacak çöplerin toplanması amacıyla yapılırlar. Örneğin, cam malzeme, plastik malzeme, kağıt, metal ve organik çöplerin ayrıştırılarak ayrı bölmelere konulabileceği çöp toplama elemanlarıdır.

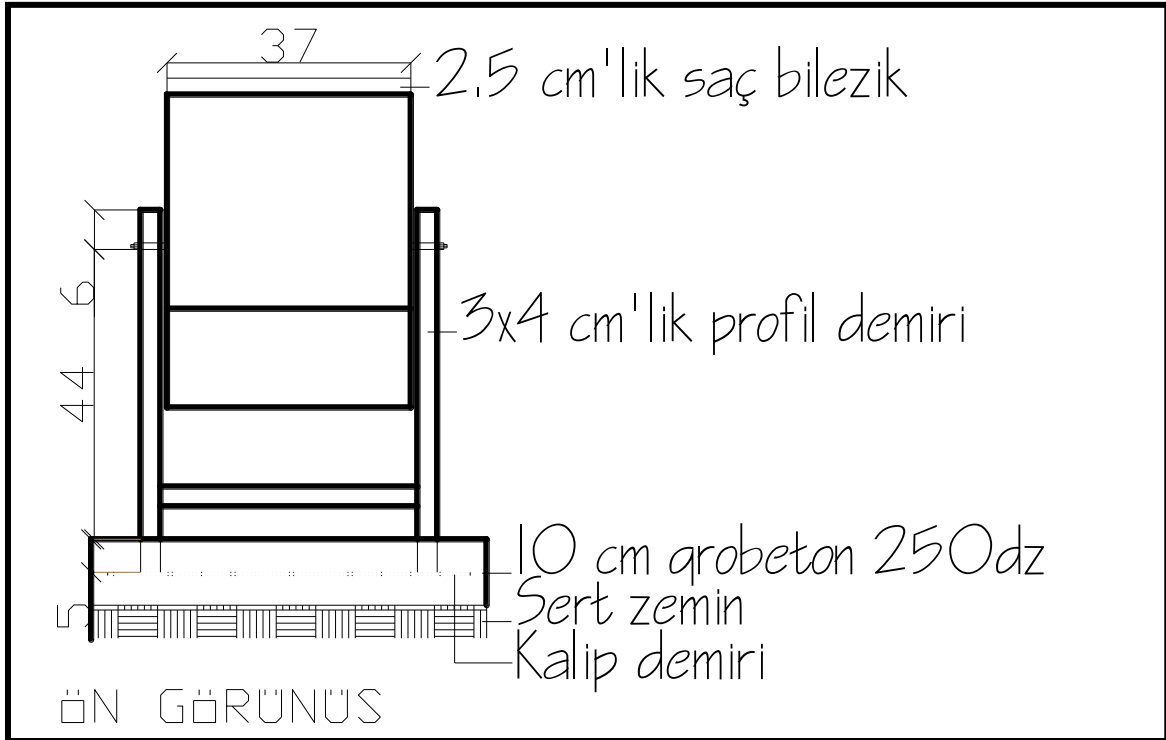
1.1.5. Portatif Çöp Kutuları

Taşınabilen çöp elemanlarıdır. Bu nedenle yapıldıkları malzemenin ağırlığının fazla olmaması gerekmektedir.

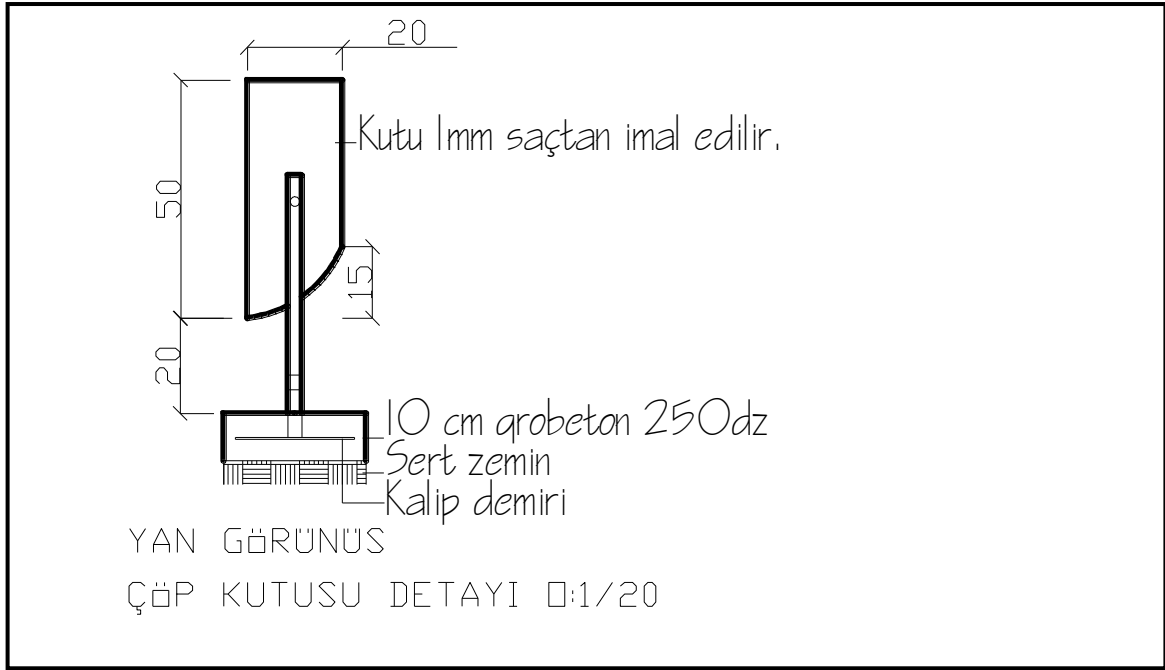
1.2. Yapıldıkları malzemelere göre çöp ve biriktirme kutuları

Çöp ve biriktirme kutuları yapıldıkları malzemelere göre çok çeşitlilik gösterirler.
Yapıldıkları malzemeler;

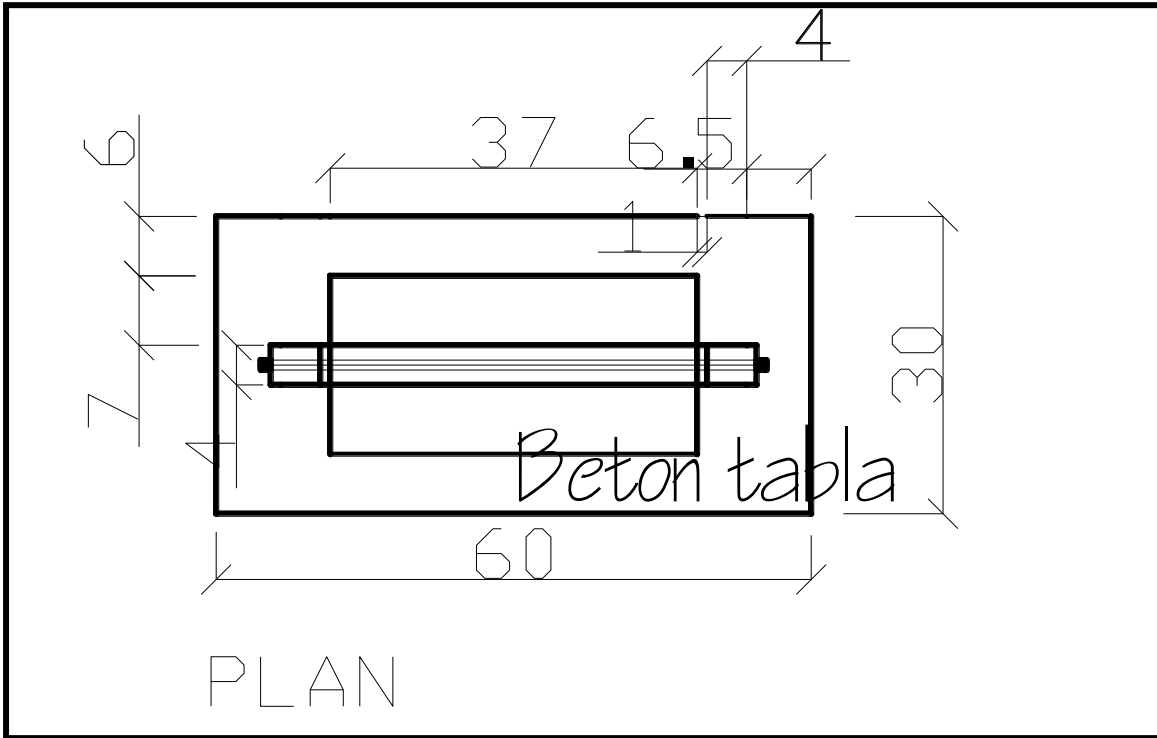
- Metal çöp kutuları
- Plastik çöp kutuları
- Beton çöp kutuları
- Kompozit malzeme ile yapılmış çöp kutuları
- Doğal taş ile yapılmış çöp kutuları
- Farklı malzemeler bir araya gelerek oluşturulan çöp kutuları.

Şekil 4: Beton ayaklı metal çöp kutusu planı

Şekil 5 : Beton ayaklı metal çöp kutusu yan görünüş.

Şekil 6: Beton ayaklı metal çöp kutusu plan

2. Çiçek kasaları

Bitki kapları (Çiçeklikler) yerleştirilmesinde, özellikle bitkilerin ışık, sıcaklık, güneş gibi ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalı, hava kirliliğinden, aşırı rüzgarlardan ve kötü kullanımlardan etkilenmeyecek ya da en az düzeyde etkilenecek şekilde yerleştirilmelerine dikkat edilmelidir.

Bitki kaplarında içlerindeki fazla suyun drene edilebilmesi için mutlaka drenaj delikleri bırakılmalıdır. Drenaj için bırakılan deliklerden akan fazla suların, çevreyi kirleterek kötü bir görüntü oluşturabileceği ve bu suların zamanla kaplama malzemesinin rengini değiştirebileceği de göz önünde bulundurularak, mümkün olduğunca kaplama ilgili yüzey sularının toplanma noktalarına yakın alanlara yerleştirilmelidirler. Kapalı mekanlarda yer alacak bitki kapları için drenaj suyunun çevrede yaratacağı olumsuz etkileri olmayacak tasarımlar gerçekleştirilmelidir.

İklimin çok soğuk olduğu yerlerde bitkilerin kök bölgelerinin donlardan zarar görmemeleri için tecritli kasa tasarımı yapılması gerekmektedir. Çok sıcak ve kurak bölgeler için de yine bitkilerin zarar görmeyecekleri bitki kapları tasarımı gerçekleştirilmemiz önemli olmaktadır.

Bitki kapları, buldukları mekan ile ölçü, biçim ve malzeme açısından uyum içinde olmalıdırlar. Diğer kent mobilyaları gibi çiçeklikler de, basit görünümlü ve sağlam, aynı zamanda da dondan, bitkilerin kök gelişmesinden, vandalizmden ve taşıma sırasında meydana gelebilecek etkilerden zarar görmeyecek yapıda olmalıdırlar.

Bitki kapları, içindeki mevsimlik çiçeklerin, çalıların yetiştirilebileceği, drenajın sağlanabileceği büyüklükte, derinlikte ve ağırlıkta olmalıdırlar. Küçük bitkilerin dikileceği bitki kaplarında derinliğin, örtü bitkileri için en az 15-30 cm, orta büyüklükteki süs bitkileri için 50-100 cm, büyük çalı formundaki bitkiler ile ağaçlar için ise minimum 100-150 cm olmasını önerilmektedir.

2.1. Malzeme ve Yapım Tekniği

Çiçeklikler için kullanılan malzemeleri seçerken çürümeye ve paslanmaya karşı dirençli olmalarına dikkat edilmelidir. Ahşap ve metalden yapılmış bitki kapları kullanırken bitkiler önce topraktan veya plastikten yapılmış bir bitki kabına yerleştirilmelidir. Bu yöntem ahşap veya metal gibi malzemelerin çürümeye ve paslanmaya karşı direncini artırır. Beton, pişmiş toprak, asbest ve fiberglas hem dayanıklı hem de kentsel mekanlar da kullanılan diğer malzemelerle iyi uyum göstermesi bakımından en çok tercih edilen malzeme türüdür.

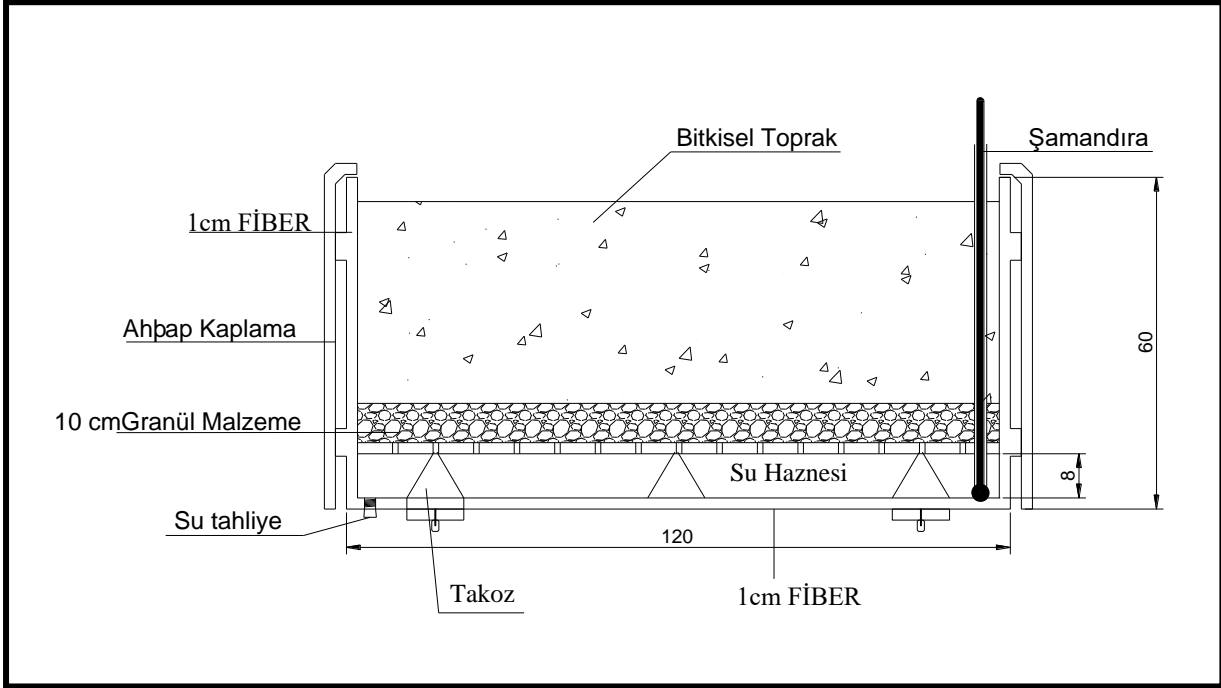
Bitki kapları dikim için hazırlanırken, dip kısımlarına drenaj sağlaması için, 5 cm kalınlığında çakıl taşı tabakası yerleştirilmelidir. Daha sonra da bu çakıl taşı tabakasının

üzerine bir filtre tabakası konularak, bitki yetiştirme ortamını oluşturan toprak kısmı ile çakıl tabakasının birbirinden ayrılması sağlanmalıdır. Bu filtre tabakası, fazla suyu geçirirken, toprak parçalarının drenaj tabakasına geçişini engelleyecektir. Bitki kaplarının bu şekilde hazırlanması, bitkilerin gelişimini olumlu yönde etkileyeceği gibi, ileriki dönemlerdeki bakım çalışmalarını da kolaylaştıracaktır.

Özellikle soğuk iklim bölgelerinde kullanılacak çiçek kasalarında yalıtım özelliğinde olması soğuk havadan bitki köklerinin etkilenmesini engelleyecek bir biçimde yapılması önerilmektedir.

Çiçek kasalarında bozulan çiçeklerin ve değişim gerektiren durumlarda hızlı bir şekilde yenilenen yapılabilmesi için gerekli detay özelliğinin kazandırılması önemli olmaktadır.

Çiçek kasalarında kullanılan toprağın süzek hafif ve besin maddelerini tutma özelliğinde hazırlanması önerilir. Bu nedenle karışım içerisinde bims, % 5-10 zeolit ya da vermikülit konulması gerekebilir.

Şekil 6: İç Mekan İçin Çiçek Kasası

3. Ağaç altı azgaraları ve koruyucuları

Kentlerde toprak yüzeyleri, beton, asfalt, taş ve benzeri malzeme ile kaplı oldukları için sürekli baskı altında kalmaktadır. Özellikle yol ağaçlarının kök solunumu ve besin maddesi ile su alımı zorlaşmaktadır. Bunun yanında, yaprak döküntüleri toprağa karışmadan süpürüldüğü için toprakta doğal yolla gübreleme sağlanamamakta ve yapay olarak gübreleme gerektirmektedir. Bu problemler kısa sürede ağaçlarda gelişim bozuklukları ve büyüme tikanlıkları şeklinde kendini göstermektedir. Bu durumdaki ağaçlar için en iyi önlem, kök civarındaki geçirgen olmayan tabakanın kaldırılması ve böylece köklerin hava ve sudan faydalanmasıdır. Bu durumda geçirgen olmayan döşeme tabakasını kaldırmak ve ağaçların etrafına çeşitli tiplerdeki ızgaraları kullanmak önerilir.

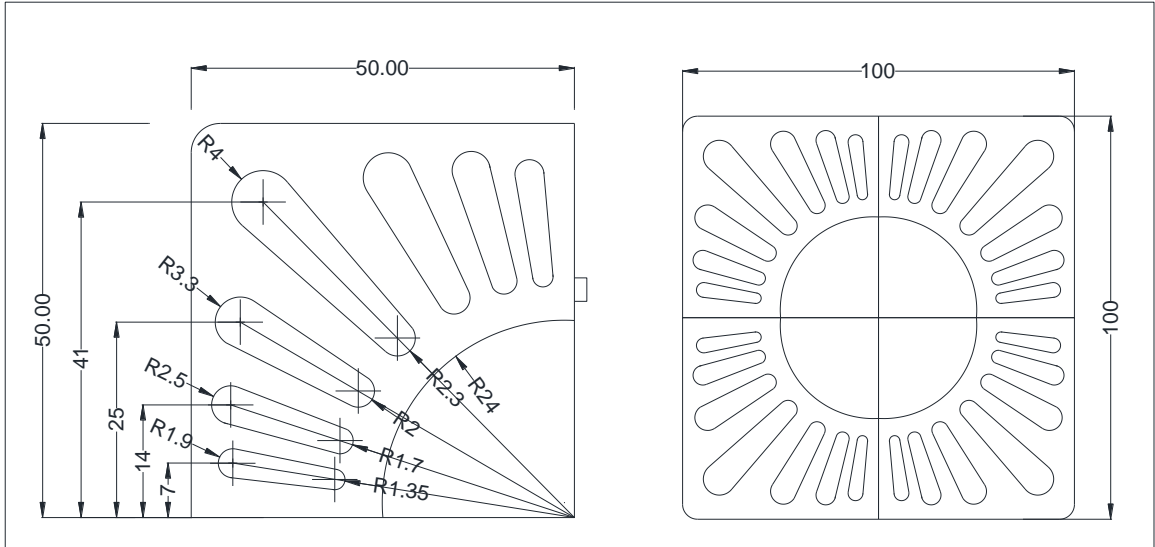
3.1. Malzeme ve Yapım Tekniği

Ağaç altı ızgaraları çeşitli geometrik şekillerde kullanılabilir. Çapları ya da genişlikleri ise 90 cm ile 180 cm arasında değişmektedir. Üzerlerine gelecek yüke ve ağırlığa göre değişmekle birlikte ızgaraların kalınlıkları genellikle dökme demir için 2 cm, dökme beton için ise 5 cm dir.

Ağaç ızgaraları direk olarak toprak üzerine yerleştirilmemelidirler. Bu elemanlara alt tabaka oluşturacak şekilde alana belirli kalınlıklarda çakıl ve kum serilip hafifçe sıkıştırılmalıdır. Bu yöntemle, ağaç kökü için gözenekli bir yapı oluşturulup hava alması sağlanırken su geçişi de sağlanmış olacaktır.

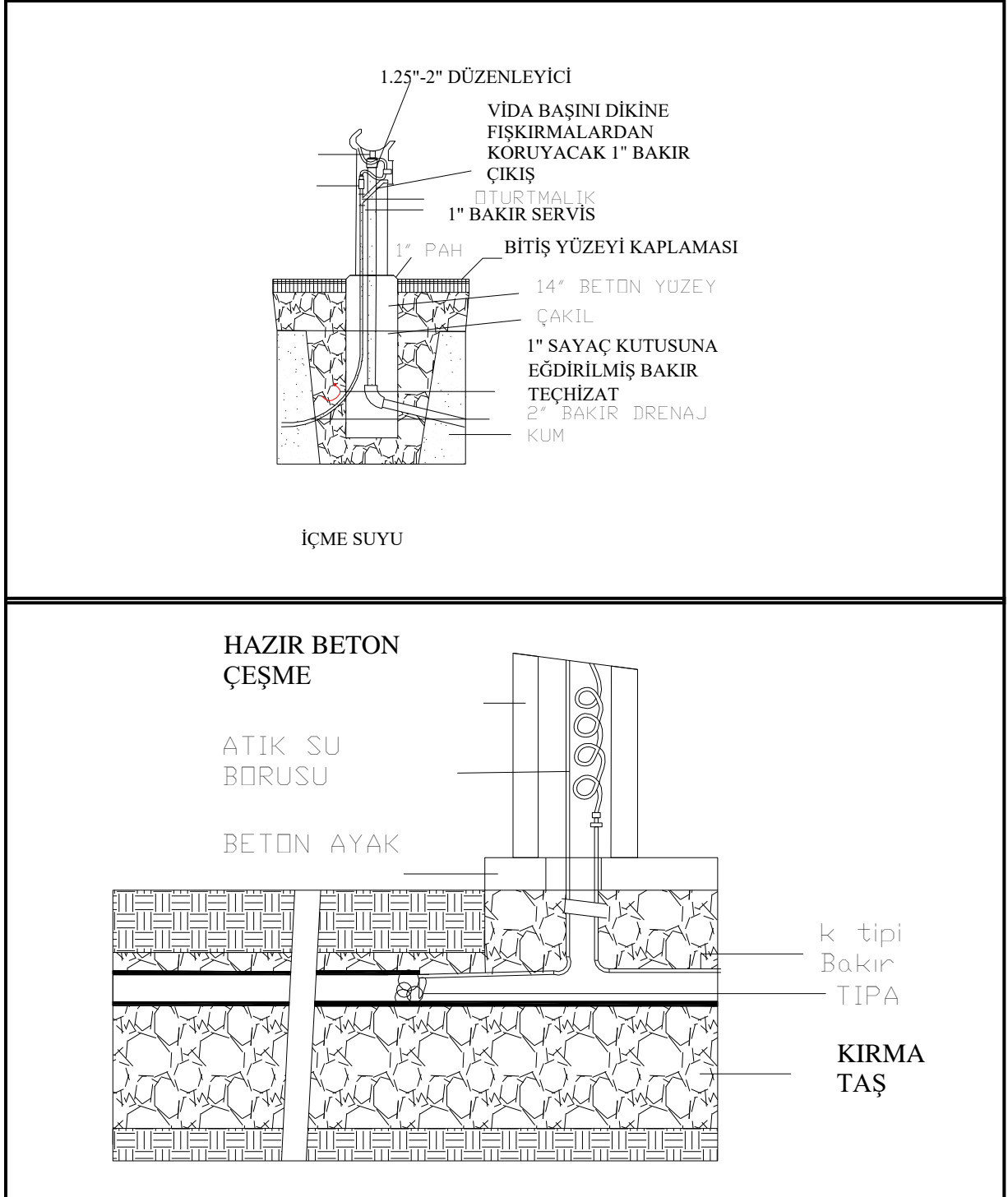
Yol ağaçları kökleri geçirimsiz yüzeyler nedeniyle yukarı doğru hareket etmektedir. Bu durumun engellenmesi için ağaç ızgaraları içerisine yerleştirilecek ve suyun alt bölgelere ulaşımını sağlayacak borular ile bu durumun önüne geçilebilir.

Ağaç ızgarası döşenirken ağacın kök boğazının yaşlandıkça kalınlaştığı göz önünde bulundurulmalı. Izgara geçirgen yüzeyi ızgaranın % 35-50 'sini kapsamalı

Şekil 7: Ağaç altı ızgara örnek detayı.

4. Çeşme

5. Tanıtım ve reklam Panoları

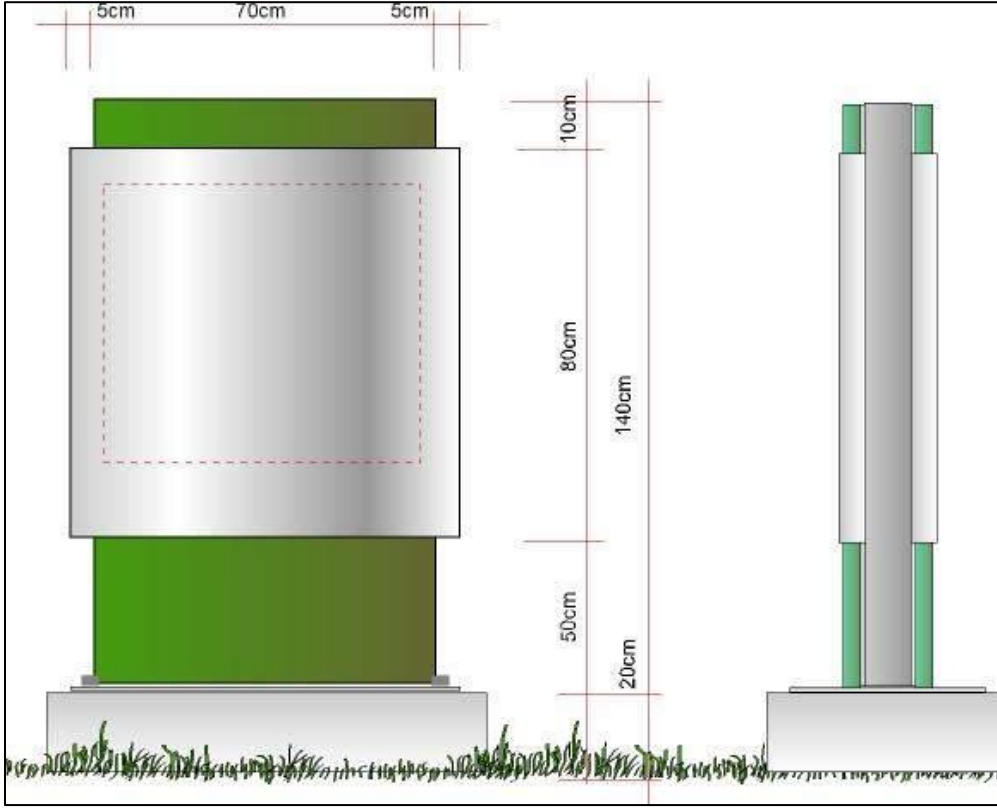
Tanıtma levhaları ve reklam panoları kentleşmenin yoğunluğu ile artan kent donatılarıdır. Bu donatılar, gerek yazı gerekse figür ve şekil olarak birçok bilgiyi sunabilir.

Panolar yeterli uzaklıktan görülebilecek, yaya ve otomobil için tehlikeli konum yaratmayacak şekilde yerleştirilmiş olmalıdır.

- Ayaklı panolar
- Bilgilendirme panosu
- Işıklı elips pilon
- Maşalı afişler
- Stop panoları
- Banner tutucu panolar
- Sergileme standı
- Vitrin-askı sistemi

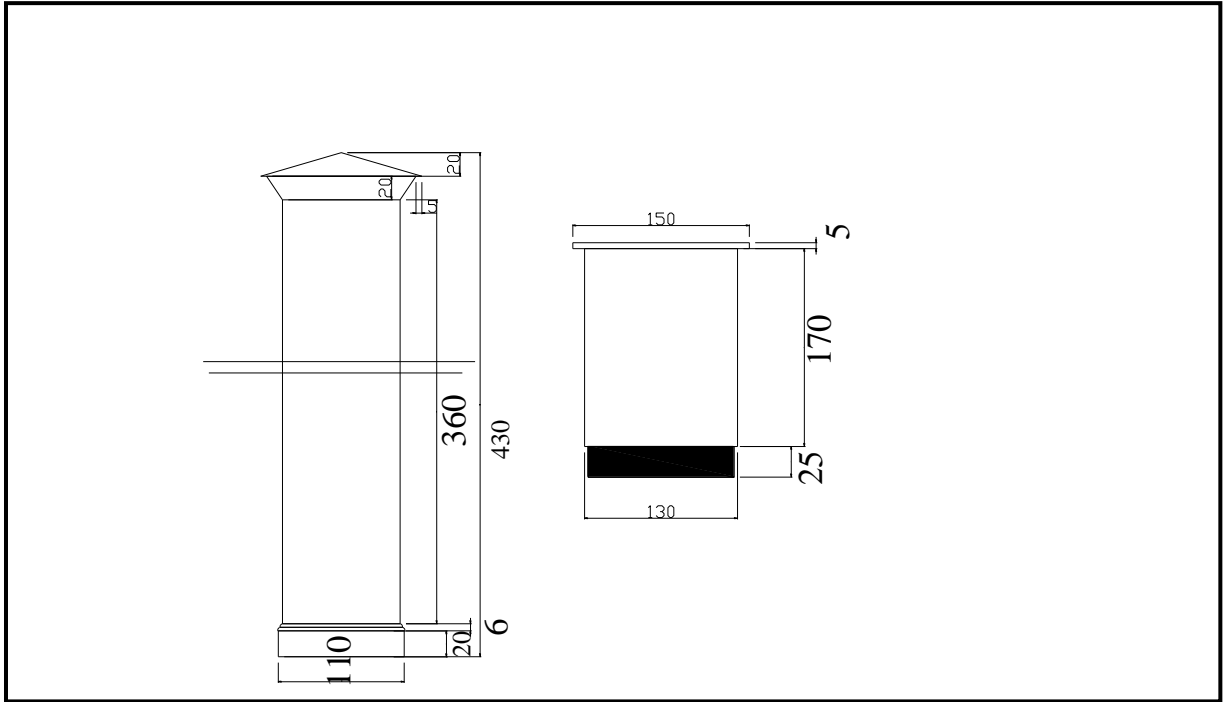
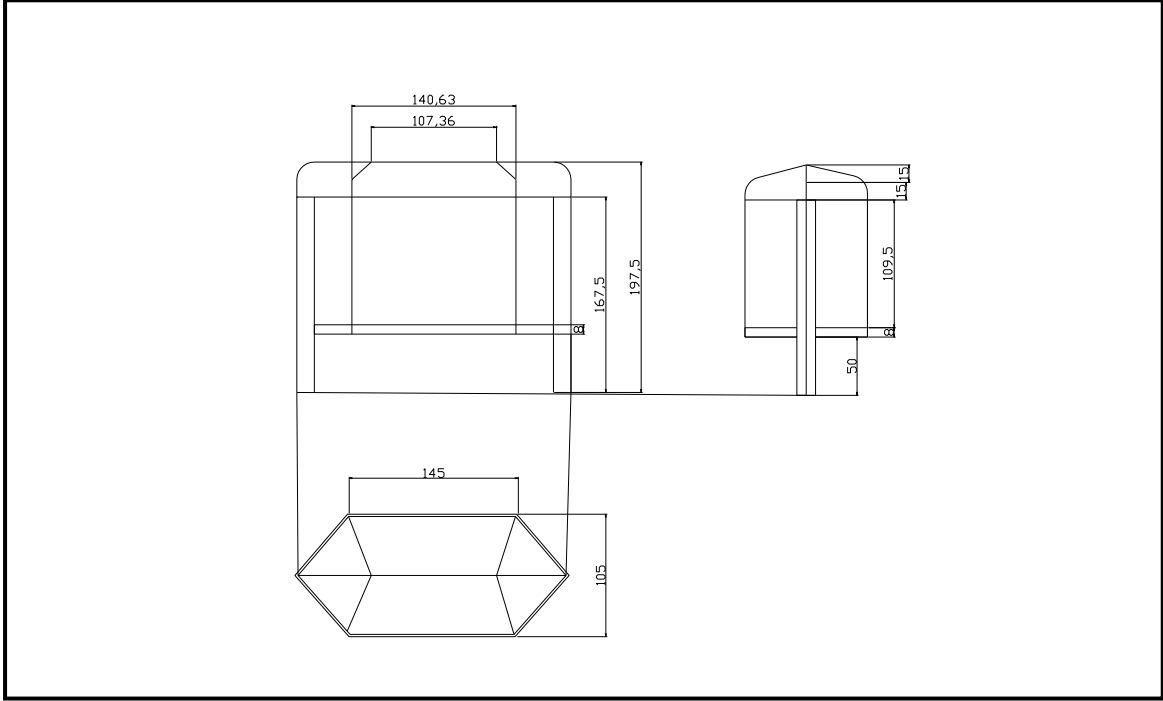
5.1. Özellikleri

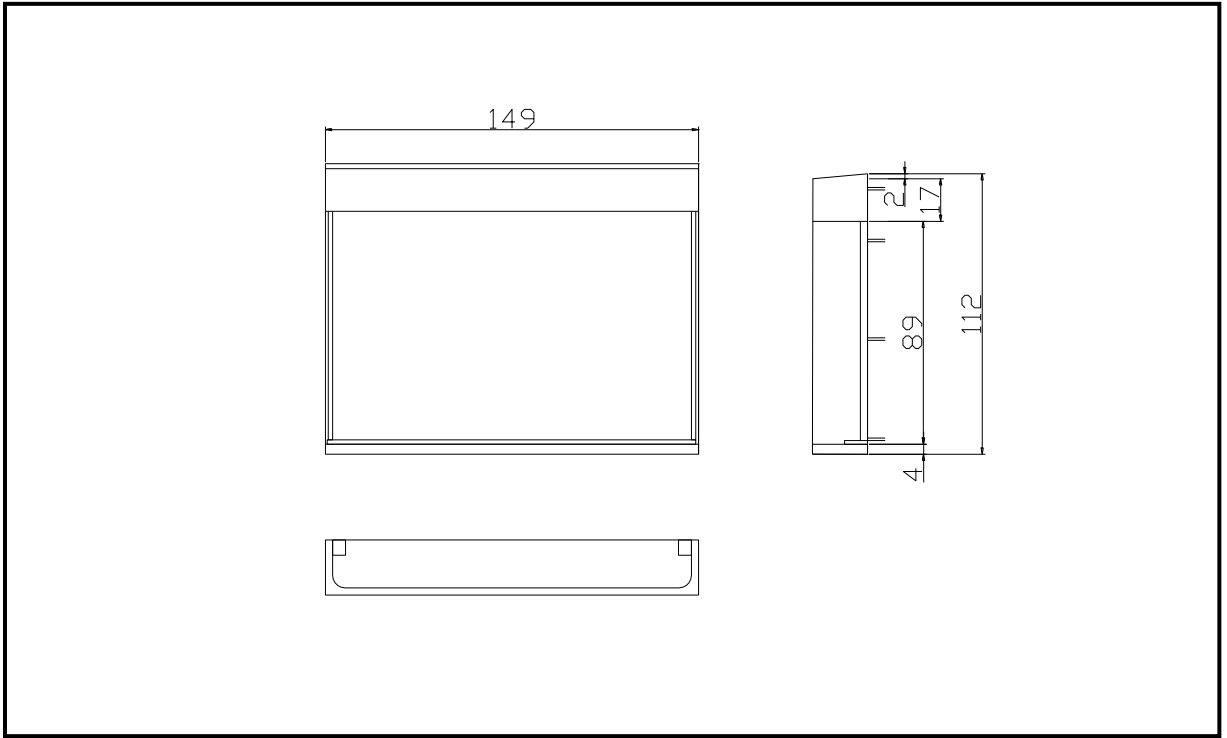
- Genellikle tanıtma levha ve ilan panolarının yerden yükseklikleri, yapım materyalleri ve grafik şekilleri konusunda standartlar oluşturmak kısıtlayıcı olabilir.

- Yapım materyali olarak bir kaya yüzeyi veya bir kütük olabildiği gibi, ahşap, metal ve sentetik orijinli polimerizasyon ürünleri olabilir.
- Yapılacak çalışmalarda dış koşullara dayanıklı olabilecek malzemenin seçimi önemlidir.
- Standart afiş boyutları 50*70cm ve 70*100cm dir. Özel ebatlarda da olabilir.
- Bütün metal parçalar yangına dayanıklı ve plastik malzeme örtülerek yapılır.
- Tanıtım panolarının tasarımında, diğer dış mekan donatılarından farklı olarak rüzgar faktörü ile karşı karşıya olunduğuna dikkat edilmelidir.
- Konstrüksiyon çalışmalarında kullanılacak yerdeki rüzgarların yönü ve şiddetleri dikkate alınmalıdır.
- Yaya yolu üzerine gelecek şekilde konacak levhaların en alt noktası ile yaya yolu kotunun en yüksek noktası arasında en az 2,50m'lik düşey açıklık bulunacaktır.
- Sabit reklam asma panoları ile tanıtıcı levhalar standart trafik işaretlerine; karayollarında en az 100m'den ve diğer yollarda en az 50m'den; diğer işaretler ile birbirlerine en az 25m'den ve diğer yollarda en az 5m'den daha yakına konulamaz.
- Bina cephe yüzeylerine dik ve çıkıntılı reklam panoları takılamaz.
- Pano ve tanıtıcı levha binanın boyunu geçemez.

- Yol altında kalan birçok tesisatın nereden ve hangi derinlikten geçmekte olduğu her sokağın köşelerine çeşitli plakalar çakılarak ve bu plakalar üzerine oradan geçen elektrik, su vb. borularının köşe mesafesi ve derinliği yazılarak bilgi verilmektedir.

- Peyzaj Konstrüksiyonu II
- Prof. Dr Güngör Uzun
- Metalco Aussenmöbel Programm Kataloğu
- Büyükşehir Belediyesi tanıtım panosu yasaları
- www.displaymedya.com
- www.citytanitim.sitemynet.com
- www.digigrafreklam.com
- www.yapitr.com